

**Tervist toetava ja ohutu keskkonna valdkonna
(teenus 145) ohuproгноos aastaks 2026**

Tervist toetava ja ohutu keskkonna (haridus- ja sotsiaalteenuste terviseohutuse edendamise) ohuproгноos määrab kindlaks, milliseid haridus- ja sotsiaalasutusi ning millistest põhimõtetest lähtuvalt kontrollib Terviseamet 2026. aastal. Ohuproгноos põhineb haridus- ja sotsiaalteenuseid osutavate asutuste 2025. aasta riikliku järelevalvemenetluste tulemuste analüüsil ja/või ameti poolt väljastatud terviseohutuse hinnangutel, asutuste ning kodanike pöördumiste ja kaebuste analüüsil ning partnerasutuste (Sotsiaalkindlustusamet, Päästeamet jne) tähelepanekutel.

Ohuproгноos on üles ehitatud haridus- ja sotsiaalasutuses osutatava teenuseliigi põhisel. Igale teenuseliigile on antud riskitase, mis tuleneb riskihindamise riskimaatriksist tervisekahjustuse tekkimise tõenäosuse ja tervisekahjustuse raskusastme kohta (Tabel 1). Terviseriski määramisel on võetud arvesse teenuste iseloomu (ööpäevaseid teenuseid osutavad asutused on prioriteet võrreldes päevastega), teenuse kestvust, teenuste tarbijaskonna haavatavust ning eelneval kalendriaastal teostatud riikliku järelevalve käigus leitud puuduseid asutuste õpi-, kasvu- ja elukeskkonnas, mis võivad ohustada inimeste tervist.

Tabel 1. Riskihindamise maatriks

Tõenäosuse skaala	Terviserisk			
	A Vähetähtis	B Kerge	C Raske	D Väga raske
4 Väga kõrge				
3 Kõrge				
2 Keskmine			I, II, III, IV, V	
1 Madal				

I lasteaiad; II erakoolid; III väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus (täiskasvanute üldhooldekodud); IV ööpäevaringne erihooldusteenus (erihooldekodud); V turvakoduteenus lastele

Ohuproгноosile tuginedes kontrollitakse vastavalt teenuse liigile õpi-, kasvu- ja elukeskkonna nõuete täitmist lasteaedades, erakoolides, väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse (täiskasvanute üldhooldekodudes), ööpäevaringse erihooldusteenuse (erihooldekodudes) ning lastele turvakoduteenus osutamisel (Tabel 2).

Tabel 2. Ohuprognoos

Jrk nr	Kontrollitav asutus	Riskitas			Kontrollimise põhjus	Kontrolli põhimõtted	Kontrolli mahu prognoos (asutus)
		Kõrge	Keskmine	Madal			
I	Lasteaiad		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud, et Eestis on lasteasutus lapse elukeskkonna oluline osa, sest koolieelses eas laps viibib lasteasutuses 9–10 tundi päevas erinevalt enamikust EL riikidest, kus laps veedab lasteasutuses ainult 3–4 tundi ehk väikse osa ööpäevast. Seetõttu on väga oluline, et laps viibib tervislikus keskkonnas.</p> <p>Lapsi mõjutavad keskkonnariskid nagu kvaliteedinõuetele mittevastav joogivesi, halb sisekliima ja siseõhk, ebaturvvised mänguasjad ja mänguväljakud. Laps ei oska kogemuste puudumise tõttu ette näha keskkonnariske ja võib sattuda ohtlikesse olukordadesse.</p> <p>2025. aasta järelevalve tulemuste kohaselt esines 33% kontrollitud asutustest elukeskkonna nõuete rikkumisi. Enim puuduseid oli riskianalüüsi, valgustuse, sisustuse, päevakava, ruumide, sisekliima ja töötajate tervisetõendite nõuetele mittevastavuses. Katkised põrandakatted, mittevastavad mänguatraktsioonid, niiskuskahjustustega laed/seinad, mitteakohased mänguasjad (väikesed detailid) ning lapsele kättesaadavad kemikaalid võivad põhjustada vigastusi, mürgistusi ja lämbumisohtu.</p>	<p>Asutuses kohapeal kontrollitakse: üldnõudeid, nõudeid maa-alale, hoonetele, ruumidele, ruumide sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule.</p> <p>Regionaalse valimi koostamisel võetakse arvesse varasemate perioodide kontrollide tulemused, esitatud vihjed või partnerasutuste tähelepanekud.</p>	Kontrollitakse ca 25 % tegutsevatest asutustest
II	Erakoolid (lasteaid ja üldhariduskool, mis tegutsevad ühe asutusena; põhikool; gümnaasium; põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena)		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud, et õpilane viibib teenusel märkimisväärsel osal päevast. Arvestades, et ruumides on korraka palju lapsi on turvalise füüsilise keskkonna tagamine ülioluline.</p> <p>Terviseametile on esitatud pöördumisi, et ruumides on ebapiisav ventilatsioon ja õppetöö ajal on klassides rohkem lapsi kui õpperuumid seda võimaldavad.</p> <p>Kui ventilatsioon puudub või on ebapiisav, võib õhu kvaliteet halveneda, mis omakorda võib põhjustada hingamisteede probleeme ja ebamugavust. Õppeasutustes, kus õpilased viibivad tihedalt koos, on nakkuste leviku risk suur. Halva õhuvahetuse tõttu püsib õhu kaudu levivate viiruste ja bakterite kontsentratsioon kõrge.</p>	<p>Asutuses kohapeal kontrollitakse: üldnõudeid, nõudeid maa-alale, hoonetele, ruumidele, ruumide sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule.</p> <p>Regionaalse valimi koostamisel võetakse arvesse varasemate perioodide kontrollide tulemused, esitatud vihjed või partnerasutuste tähelepanekud.</p>	Kontrollitakse ca 35 % tegutsevatest asutustest
III	Täiskasvanute üldhooldekodud (väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus)		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud teenuse ööpäevaringsust, pikaajalisust ja teenuse saajate haavatavust.</p> <p>Teenuse saaja ei ole valdavalt võimeline puudustele tähelepanu juhtima või kaebust esitama, sageli puudub inimene, kes ära kuulaks ning tema eest seda teeks.</p> <p>2025. aasta järelevalve tulemuste kohaselt esines 14% kontrollitud asutustest elukeskkonna rikkumisi. Enim puudusi esines elu-, hügieeni- ja magamistubades, ülerahvastatuse ja töötajate tervisetõenditega. Ruumidesse paigutatakse rohkem kliente kui lubavad tervisekaitseõuded, seetõttu ei ole klientidel piisavalt</p>	<p>Asutuses kohapeal kontrollitakse: üldnõudeid, nõudeid maa-alale, hoonetele, ruumidele, ruumide sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule.</p> <p>Regionaalse valimi koostamisel võetakse arvesse varasemate perioodide kontrollide tulemused, esitatud vihjed või partnerasutuste tähelepanekud.</p>	Kontrollitakse ca 50 % tegutsevatest asutustest

					<p>liikumisruumi ja hügieenitoiminguteks vajalikke seadmeid. Ruumid vajavad remonti, katkised/kulunud põrandakatted võivad põhjustada eakatel vigastuste ohtu. Niiskuskahjustustest aknapõskedel ja lagedel/seintel on tekkinud hallituskahjustusi. Hallitusseened põhjustavad allergiat ja nn haige maja sündroomi (millele on iseloomulik limaskestade ärritus, valu kurgus, köha, hingeldamine, üldine väsimus, peapööritus, naha ärritusnähud ning raskematel juhtudel immuunsüsteemi talitluse häired).</p>		
V	Erihooldekodud (õöpäevaringne erihooldusteenus)		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud teenuse õöpäevaringsust, pikaajalisust ja teenuse saajate haavatavust.</p> <p>Teenuse saaja ei ole valdavalt võimeline puudustele tähelepanu juhtima või kaebust esitama, sageli puudub inimene, kes teda ära kuulaks ning tema eest seda teeks.</p> <p>Terviseametile on saanud vihjeid, kus suure teenuse vajaduse tõttu kliente paigutatakse ruumidesse rohkem kui nõuded lubavad. Ülerahvastatus, arvestades teenusel olevate inimeste psüühilist seisundit, on väga suur risk turvalise ja inimväärse elukeskkonna tagamisel.</p>	<p>Asutuses kohapeal kontrollitakse: üldnõudeid, nõudeid maa-alale, hoonetele, ruumidele, ruumide sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule.</p> <p>Regionaalse valimi koostamisel võetakse arvesse varasemate perioodide kontrollide tulemused, esitatud vihjed või partnerasutuste tähelepanekud.</p>	Kontrollitakse ca 75 % tegutsevatest asutustest
VI	Turvakodud (turvakoduteenus lastele)		X		<p>Riskitaseme määramisel on arvestatud teenuse õöpäevaringsust ja teenuse saajate haavatavust. Teenuse saaja ei ole võimeline puudustele tähelepanu juhtima või kaebust esitama.</p> <p>Turvakodud osutavad ajutise eluaseme teenust lastele. Õiguskantsler on juhtinud Terviseameti tähelepanu, et teatud asjaolude korral võib lapsele teenuse osutamine turvakodus kujuneda pikaajaliseks.</p>	<p>Asutuses kohapeal kontrollitakse: üldnõudeid, nõudeid maa-alale, hoonetele, ruumidele, ruumide sisustusele, sisekliimale ja korrashoiule.</p>	Kontrollitakse 100 % tegutsevatest asutustest